

# Bylo nás pět – Karel Poláček

## Basic Info

### Téma

- Zobrazení světa dětí v kontrastu se světem dospělých

### Motivy

- Přátelství, maloměsto, dobrodružství, hádka, rodina, cirkus, Indie

### Časoprostor

- Malé město
- Autorův rodný Rychnov na Kněžnou

### Kompozice

- Chronologická – časová posloupnost (Nejstarší po nejnovější)
- Kniha se neskládá z kapitol
- Text graficky oddělený
- Rámcová kompozice
- Autobiografické dílo

### Literární druh

- Epika

### Literární Forma

- Próza

### Literární žánr

- Humoristický román

### Vypravěč

- Ich forma
- Vypravěč – Petr Bajza

### Postavy

#### Petr Bajza

- hlavní postava, syn majitele obchodu se smíšeným zbožím, má velkou
- představivost, upřímný, snaživý, ale často se nechá zlákat k nepravostem

#### Antonín Bejval

- syn majitele povoznictví, Petrův kamarád a spolužák, lakomý,
- namyšlený, iniciátor většiny akcí, za které byla skupina kamarádů později trestána

#### Čeněk Jirsák

- syn řemeslníka, spolužák a kamarád Petra, jeho rodina je silně
- nábožensky založená, jeho koníčkem je sbírání hříchů ke svaté zpovědi, které si zapisuje do notýsku

#### Eduard Kemlink

- další z kamarádů, syn bohatého a respektovaného úředníka z
- berního úřadu, velmi chytrý, vcelku poslušný

## Josef Zilvar

- syn válečného invalidy a „vrchního“ žebráka, je z chudobince, je starší
- než ostatní hoši, několikrát propadl, kouří, vede dospělé řeči

## tatínek Bajza

- majitel obchodu se smíšeným zbožím, přísný, ale zároveň i laskavý,
- sem tam docela opatrný na peníze

## maminka Bajzová

- hodná, rozumná, často zmírňuje tatínkovu přísnost
- pan Fajst, pan Kemlink, Pajda (pes Edy Kemlinka), Otakárek (chce se taky kamarádit)

## Jazykové prostředky a Tropy

- Přímá řeč, nepřímá řeč
- Dialogy, monology
- Spisovný hovorový jazyk, citoslovce, archaismy, občas nespisovný jazyk, germanismy, slang
- Komika textu spočívá v tom, že Péťa se snaží psát spisovně ale mísí slova knižní a nespisovná
- Personifikace, metafora, metonymie, přirovnání, hyperbola

## Hlavní myšlenka

- Autor chtěl tímto dílem přiblížit život na malém městě a život dětí.
- Snažil se vyzdvihnout slabosti lidí z města a směšně je popisoval dětskýma očima.

## Děj

Dílo nemá ústřední zápletku, skládá se z volně zařazených epizod, jako jsou válka s Dražáky, Ješiňáky a Habrováky, tragické koupání v rybníku, vybírání vosího hnízda, žebrání, návštěvy biografu (bez vstupenek), příjezd cirkusu atd.

Když například chtěli jít do kina, jeden z chlapců si koupil lístek, a když v sále zhasla světla, tak ostatním pomůže oknem dovnitř, aby nemuseli platit za lístek. Jeden kluk je ale uďal panu Maulemu, který trhal lístky, a on je z biografu vyhodil. To ale kluky neodradilo a dál chodili do kina oknem. Jindy se zase vydali na vosy. Chtěli je pochyťat, aby jim snášely med. Vosy je ale velice pobodaly. Hoši potom ještě dostali doma na zadek, protože rodičům předtím tvrdili, že jdou do hodiny houslí.

Bavilo je také žebrat u silnice. Za vyžebrané peníze si vždy koupili plno sladkostí.

Ale ze všeho nejraději dělali naschvály panu Fajstovi. Zahrabali třeba do sněhu karbid a zapálili jej. Kdo by nevěděl, že to hoří karbid, myslel by si, že to hoří sníh. Tou dobou chodil pan Fajst do jednoho statku pro mléko. Když viděl, že ze sněhu šlehají plameny, vykřikl, že je z toho celý zdecimovaný. Kluci se smáli a měli z něj legraci.

Nejdelší epizodou, která zabírá velkou část textu, je sen hlavního hrdiny, způsobený spalovým onemocněním. Hrdina v něm se svými přáteli putuje až do daleké Indie. Pepek Zilvar se zde dokonce žení s královskou princeznou. Horečky opadly, Petr se uzdravuje a tím vyprávění končí.

Ze začátku nás Petr Bajza, vypravěč příběhu, seznámí se zázemím městečka, s lidmi ať

hodnými nebo zlými. Má mladou sestřičku Mančinku a staršího bratra Ladislava. Také služebnou, které říká Rampepurda (protože pochází z obce Rampuše) a nemá ji rád, často se s ní škádlí.

Se svými čtyřmi kamarády zažívají spoustu dobrodružství. Třeba chodí do kina zadem zadarmo, aby nemuseli platit, chtějí si ochočit vosy a perou se s Ješiňáky a Habrováky. To jsou znepřátelení kluci z okolních vesnic. Když do města přijede cirkus, Petr se snaží být hodný, dělá svoje povinnosti, chová se slušně, aby se mohl podívat na všechna cizokrajná zvířata.

Petr pak chytne spálu a zdají se mu sny, že jede do Indie za bohatým králem. Po tatínkovi chce, aby mu koupil slona Jumba a aby mu na něj krejčíř ušil slušivý klobouček a dečku pod sedlo. Zilvar se oženil s Maharadžovou dcerou a změnil svoje chování. Hrál si na bohatého a rozumného kluka, přitom vůbec nebyl. Nakonec se na svatbě kluci poprali.

Petr se vyléčil a došlo mu, že si celý příběh vysnil...

## Autor

### Basic Info

- Rychnov nad Kněžnou
- Spisovatel, novinář sc=narista
- Udělen řád TGM II. Třídy
- Nejvýznamnější humorista
- Gymnázium, Karlova Univerzita
- Seznámil se s Bratry Čapky
- Skončil v Terezíně
- **Spisovatel demokratického proudu působící v meziválečném období**
  - Utopická díla

### Kontext autorovy tvorby

- Humoristická – Kniha Hráči
- Pro děti – Bylo nás pět
- Povídky – Povídka pana kočkodana (soubor povídek)

## Ostatní Autoři

### Vrstevníci

#### Josef Čapek

- Povídaní o pejskovi a kočičce (společně s bratrem),
- Adam stvořitel, Krakonošova zahrada

#### Karel Poláček

- Bylo nás pět (pro děti)

#### Eduard Bass

- Cirkus Humberto, Klapzubova jedenáctka
- Německy psaná literatura u nás

Německy psaná literatura u nás

Franz [Kafka](#)

- Proces, Proměna, Zámek